

BALADY

taneční drama o dvou dějstvích

libreto Zuzana Lapčíková a Hana Litterová

hudba a námět Zuzana Lapčíková

choreografie a režie Hana Litterová

kostýmy a scéna Pavel Knolle

asistent choreografie Ivan Příkaský

light design Arnošt Janěk

hudebníci

cimbál, zpěv Zuzana Lapčíková

kontrabas Josef Fečo

bicí Kamil Slezák / Miloš Dvořáček

saxofon Petr Kovařík

původní premiéra 10. listopadu 2006 v divadle Reduta

osoby a obsazení

JULIÁNA Eva Šeneklová

DORA, matka Juliány Renata Poláčková

IGNÁC, otec Juliány Ivan Příkaský

JURA, bratr Juliány Vlastimil Hradil

KATEŘINA, dcera Juliány Markéta Habalová

JAN, ženich Kateřiny Jan Fousek

MARINA, Janova milénka Nelka Lazović

milenci Juliány Peter Gordík a Ondřej Smrž

svatebčané, smuteční průvod

Nelka Lazović, Kateřina Polická, Michaela Schusterová,

Peter Gordík, Luděk Mrkos, Ondřej Smrž

ze záznamu zpívá Miroslav Minks, **hraje** Hornácká hudecká muzika Mirka Minkse

obsah

Juliána je šťastná. Vdává dceru Kateřinu a přípravy na svatbu právě vrcholí. Zcela náhodou však zjistí, že Jan, který si má Kateřinu vzít, je milencem krásné Mariny. S ohledem na hrozící posměch okolí a stím spojené neštěstí své dcery se matka rozhoduje situaci řešit mlčením. Svatba se musí uskutečnit. Přicházejí svatebčané, svatební veselí je v plném proudu. Juliána se rozhoduje dát nepozorovaně Janovi na srozuměnou, že o jeho nevěře ví. Pod tíhou vnitřního napětí z prozrazení nevěry se ženich natolik opije, že musí opustit místnost. Marina využije příležitosti a nenápadně se vytratí za ním. Kateřina hledá svého milého a nalezne jej v náručí milénky. Zdrčenou Kateřinu opouští vůle žít, vydává se přes lávku k vodě... Juliána zůstává ve světnici sama, přemýšlí o osudu. Nastalá situace ji ve vzpomínkách vrací do minulosti: opilý otec se vrací domů a ubližuje matce. Juliána posílá pryč bratra Juru, který chce matku chránit. Opilý surovec však nešťastnou náhodou brání se manželku usmrtit. Juliána se bojí, že její dceru čeká stejně nelehký osud, jaký si v mládí prožila sama. Ze vzpomínek ji vytrhnou svatebčané přinášející promáčenou a polomrtvou Kateřinu domů. Janovy pokusy o usmíření se rozbíjí o Kateřinin chlad. V afektu ženě sdělí, že její matka o jeho nevěře před svatbou věděla a uteče do hospody. Kateřinu matčina zrada zdtí. Osamocenou Juliánu, zoufalou a nešťastnou překvapí Jan, navracející se v alkoholovém opojení z hospody. Chce si dokázat své mužství na Kateřině, ale když ji nenajde, snaží se vzít si násilím Juliánu, ta se však ubrání. Vzpomínky ji ale znovu přenesou do minulosti, kdy ji v opilosti znásilnil vlastní bratr Jura. Tehdy se nedokázala smířit s ponížením a bolestí, zvláště když následkem tohoto násilného aktu bylo těhotenství. Juliána Juru otráвила, narodila se Kateřina. Ne, dcera nesmí mít takový osud jako její matka! Chlapci přinášejí opilého Jana z hospody. Juliána otřesená vzpomínkami na minulost vidí v Janovi obraz svého bratra, rozhodne se opět změnit Kateřinin osud. Kateřina se vrací a je rozhodnutá Janovi odpustit a smířit se s ním. Juliána však již stačila osud pozměnit...

PRÁVO 23.11.2006

Balady jsou klasikou, folklórem i jazzem

Divadlo Reduta bylo před rekonstrukcí předurčeno k inscenování netradičních uměleckých projektů. Skeptici si o tom mysleli své, ale najednou jako by se tu projektům začalo dařit. Po Úplném zatmění přišel soubor baletu Národního divadla v Brně s dalším projektem Balady a opět jde o téma závažné a nesmírně kvalitně umělecky zpracované. Námět vychází ze starých, až archetypálních lidových balad, které jsou hudebně zpracovány všestrannou Zuzanou Lapčíkovou. Jako zpěvačka má jímavý přednes a má cit pro emotivní úměrnost. Ke svému cimbálu a zpěvu si přizvala ke spolupráci saxofon (Petr Kovařík), kontrabas (Josef Fečo) a bicí (Kamil Slezák a Miloš Dvořáček). Volně nakládá s moravskou lidovou melodikou a vytváří expresivní obrazy s neobvyklou barevností. Barevné spojení cimbálu a saxofonu je překvapivě šťastné, jazzové prvky s moravským folklórem vytváří silný výrazový prvek. Hudebníci na scéně příběh neruší, naopak jsou do něho ústrojně vtahováni. Choreografie Hany Litterové zcela abstrahuje od folklóru, akcentuje výrazový tanec, ve kterém zachovává klasické taneční prvky. Tanečníci jsou zde především herci a každá postava vypráví svůj příběh maximálně expresivně. Milování i vražda, opilost, bolest i zoufalství jsou podávány naturalisticky, přesto zachovávají míru uměleckého ztvárnění. Hlavní hrdinka Juliána v podání Evy Šeneklové předvádí taneční koncert už sama o sobě. Střední věkových poloh, kdy představuje jednu matku a podruhé dívku, je neuvěřitelně přesvědčivá, a přítomnost. Ostatní postavy kolem ní jsou vzájemně vyrovnané, Jan Fousek jako Ženich, Markéta Habalová jako dcera Kateřina, Nelka Lazovič jako milénka se dokonale doplňují a vytvářejí spolu s ostatními báječnou souhru charakterů a vztahů. Po představení neodchází divák veselý, nicméně má pocit, že byl účasten něčeho neobvyklého a výjimečného, o čem stojí za to přemýšlet.

Karla Hofmannová

BRNO MAGAZÍN 23.11.2006

I přes moderní pojetí nezapřou Balady lidové kořeny

Hned první premiérou sezóny zabodoval 10. listopadu balet Národního divadla v Brně. Na scénu Reduty přivedl taneční drama Balady s muzikou Zuzany Lapčíkové a v choreografii a režii Hany Litterové. Ženský tandem se osobitě ujal tanečního představení, které vychází z lidových kořenů, aby niterně a s citem pro vnitřní drama rozehrál příběh Juliány a její dcery Kateřiny. Děj se odvíjí takřka beze slov, vše je vyjádřeno pohybem nebo tancem, okolnosti dokreslují zpívané písně. Litterová využívá k rozehrání dramatu celé jeviště. V popředí se na ochoze loučí Ženich s milenkou, střed scény tvoří světnice, v níž se Juliána těší na svatbu své dcery, zadní horizont patří stodole. Ta také v příběhu plní osudovou roli. Nejprve v ní Ženichv Jan Laškuje s nevěstou Kateřinou, poté znaven svatebním veselím, usne na seně a nechá se svést od milénky. Kateřina však ve stodole oba přistihne. Tragický okamžik vyvolá temné vzpomínky na mládí i v matce Juliáně. Obě Ženy jako by stíhala kletba. Juliána se jí marně snaží vzdorovat. Tvrdý a nesmlouvavý Život na vesnici stejně jako těžké postavení Ženy zaznívá v tanečním dramatu stejně naléhavě jako v Janáčkově opeře Její pastorkyňa nebo v Maryši bratří Mrštíků. Tentokrát má však hlavní slovo tanec, který Žene drama obou Žen k tragickému konci. Litterová na lidové prvky a motivy nezanavírá, ale zároveň se nebojí posunout taneční výraz inscenace směrem k dnešku. V představení se tak mísí veselé cifrování na svatbě s éterickou jásavostí zatím nic netušící Kateřiny i s pozdějšími tanečními „souboji“ a roztržkami mezi Juliánou a jejím bratrem a poté také s Kateřininým Ženichem Janem. Minulost se na jednou v obrazech nebezpečně opakuje, některé motivy se až alarmujícím způsobem vracejí, aby divák plně pocítil Juliánin stav myslí. Postava Juliány v plně prožitém podání Evy Šeneklové znamená pro představení velký magnet. Šeneklová působí věrohodně jako ztrápená matka i v retrospektivě jako dívenka plná Života. Bezstarostnost Jana, stejně jako jeho opileckou etudu, zase v Baladách s ohromnou lehkostí a samozřejmostí roztančil mladý Jan Fousek. Stejně jako se nebála Litterová využít moderní taneční prvky, vyšperkovala Zuzana Lapčíková s tradičním cimbálem folklorní notu svého námětu ještě saxofonem a bicími. Lidové kořeny zůstaly a moderní vyznění naléhavosti příběhu neublížily. Spíše naopak. Působí skutečně fascinujícím dojmem. Celkovému pojetí Balad v Redutě navíc hová i stylově věrná a malebná scéna Pavla Knolleho.

Simona Polcarová